

VOLEM la República a Espanya

CANIGÓ

LA LLIBERTAT a Catalunya i a Euzkadi

Bulletin d'Information de la "Société Française des Amis de la Catalogne" 25, rue Roquelaine - Tél. 229.83 TOLOSA DE LANGEUOC

ENCARA RESTA UN SIGNANT : FRANCO DEL PACTE ANTI-KOMINTERN

CATALANS, alerta

RESSENTIM, per moltes raons que no cal explicar, que s'atansen moments decisius per a la llibertat de la nostra terra i cal que els catalans, els de l'exili i els de la pàtria, estiguin amatents als esdeveniments que poden produir-se.

Esperem d'un moment a l'altre la constitucio del govern català que el president de Catalunya ha encarregat a Carles Pi i Sunyer i confiem que es tractarà d'un govern de tipus nacional integrat per homes de rel·la representatius de tots els sectors polítics nacionals.

Solidaritat Catalana, que ha plasmat a l'exili i a casa nostra, l'esperit d'unitat que era al cor de tots i que la pàtria esperava, ha recolzat les gestions de Pi i Sunyer per a la formacio del govern català. I, quan aquest estigui constituït, els catalans l'hem d'acollir, i respectar i defensar amb entusiasme, fidelitat i disciplina.

La guerra mundial està acabada. El Japó ha capitulat tres mesos des, rès de vençuda Alemanya. El feixisme ha estat vençut per la llibertat i la democràcia. El reducte franquista caurà igualment perquè li manquen els suports estrangers que el sostenien i perquè d'ara endavant una Espanya feixista moriria estrangulada per un cordó sanitari universal.

Pero de nosaltres depèn — de nosaltres i dels republicans espanyols especialment — que la fatal caiguda de Franco no sigui aprofitada per minories aïduades que, per abando o negligència republicana, intentin imposar per la força i per sorpresa un règim que el poble no vol. Ni Consells de Regència ni Comités no avalats pels sectors antifeixistes de l'exili i d'allà baix. Govern republicà provisional a Madrid, Govern provisional autònom a Barcelona i a Bilbao i eleccions on el poble expressi lliurement, democràticament, la seva voluntat sobirana.

Catalans, alerta. L'hora de la llibertat s'atansa. I per si aquesta hora que tots voldríem immediata necessités el nostre esforç, pensem en l'interès superior de la Pàtria i no obeim altres consignes que les que donin el President i el Govern de Catalunya.

Una lletra oberta de "Solidaritat Catalana" a "Solidaridad Obrera"

El secretari de Relacions Interiors de "Solidaritat Catalana", senyor Josep Tarradellas, ha tramès la següent lletra oberta al director del periòdic "Solidaridad Obrera" de París:

París, 3 d'agost del 1945. Senyor M. FREIRE, Director de "Solidaridad Obrera", París.

Distingit Senyor, El Consell Directiu de Solidaritat Catalana ha pres coneixement d'un article publicat al número 42 del periòdic "Solidaridad Obrera" que vos dirigiu, organ del Moviment Llibertari Espanyol a França (11a Regió), i signat per J. Vázquez, i ha acordat expressar-vos la seva estranyesa i el seu disgust pel fet de veure un periòdic que vol expressar l'opinió d'un sector republicà espanyol, i que acull un escrit tan ple de ridícules afirmacions i de calumnies tan grotesques contra tots els republicans catalans.

Tenint en compte que vos sabeu que les afirmacions que es fan en aquest escrit i que afecten Solidaritat Catalana són totalment inexactes, i que aquestes actituds venen només a augmentar la confusió existent entorn de les actituds republicanes a l'exili i a fer més difícil la consecució dels fins pels quals tots lluitem, confiem que rectificareu la lamentable posició marcada per l'article de vostre col·laborador.

Cordialment us saluda. Pel Consell Directiu de Solidaritat Catalana, Josep TARRADELLAS, Secretari de Relacions Interiors.

que han abandonat la República i el proletariat, que el nacionalisme català encarna els elements favorables d'un règim feixista, que els catalans de l'exili són uns traïdors a la República i uns artífexs de la discòrdia (1)...

Afortunadament entre els lectors de "Foc Nou" i "Canigo" figuren no pocs obrers catalans, sindicalment conetistes, que podran jutjar de la tal virada monàrquica imaginada pel senyor Vázquez. Les col·leccions dels nostres diaris són ací, damunt la taula, per demostrar a tothom que, des del primer dia, hem propugnat pel restabliment de la República a Espanya i de l'Estatut a casa nostra i que ens hem aixecat energicament contra les maniobres de Franco, de Churchill o de qui sigui per una restauració monàrquica.

El senyor Vázquez ens recorda l'estil arcaic, espanyolista i anticatalà dels monàrquics unitaristes Pedro Pujol i Royo Villanova. Ho sentim pel mal efecte que l'estil i el text del seu article ha produït entre els obrers catalans, conetistes i els quals saben perfectament que tot el que ell ha dit és absolutament fals. Entenem que al punt on estan les coses cal una mica més d'honestat, de nobesa i de sentit de responsabilitat si es vol evitar que l'opinió obrerista de casa nostra, la catalana, tingui un pobre concepte dels dirigents sindicals catalans.

Omplir-se la boca a cada moment de "proletariado" de "organizacion" i d'altres mots per l'estil no vol pas dir defensa lleial i sincera dels nostres obrers. I publicar articles com el que comentem, encara menys. En la Catalu-

nia nova que nosaltres propugnem — autònoma dins una Espanya republicana — els monòlegs arcaïcs i desafortunats estils J. Vázquez no trobaran resso. Els nostres obrers ja són majors d'edat no tenen pa a l'ull i no tenen cap ganys de combregar amb rodes de molí.

I pel que fa referència a la nota relativa als republicans catalans "artífexs de la discòrdia" (1) suposem que el senyor Vázquez fa ironia fina o humorisme satíric car, que nosaltres sapiguem, els catalans són els únics que, fa molts mesos ja, han donat als republicans espanyols l'exemple de llur unitat. Que miri el senyor Vázquez, si li vaga un moment, si la mateixa unitat existeix en el si de la seva organització on en la dels seus amics del partit socialista. Car si a hores d'ara encara no s'ha constituït a l'exili un govern republicà espanyol, no ha estat pas culpa dels catalans, que l'esperem amb candides des de fa molts mesos!

Els obrers catalans saben que s'atem al seu costat i al costat dels obrers no catalans per defensar, entusiàsticament i fidelment, un programa de realitzacions socials justes, tan avançades com pugim ésser-ho les dels pobles més lliures i progressius del món. I tot enviant el gran artífex del sindicalisme català Salvador Seguí i portant la mort del màrtir sindicalista català Joan Peiro, comencem d'adonar-se que ja són majors d'edat i prou madurs i prou aptes perquè sempre siguin capcitosos forasters i defensors incompetents, genere Vázquez, els que, en castellà, pretenguin dirigir-los, instruir-los o emancipar-los.

Comentari de "Canigo"

"Canigo", pel seu compte, lamenta extraordinàriament que sigui possible la publicació a l'exili d'un article com el que allò deixi la nota de Solidaritat Catalana. Per si algun dels nostres lectors n'ignora el contingut els direm que en l'article de referència es diuen coses tan falses, tan estúpides i d'insti-anti-catalanista tan rebegat com que « los catalanistes del exilio han vuelto la espalda a la República para entronizar en España la Monarquía de los Borbones ». S'hi afageix que els nacionalistes catalans estan d'acord amb Anglaterra.

LES ELECCIONS ANGLESES

El resultat de les eleccions angleses ha estat una sorpresa universal. Tothom — i nosaltres també — esperava un triomf laborista important, però no un resultat que assegurés als treballistes la majoria absoluta a la Cambra anglesa. El poble britànic ha passat la factura de Munich al partit conservador, del senyor Chamberlain i del senyor Churchill i si agraeix a aquest darrer els seus esforços per haver guanyat la guerra, no perdona al seu partit l'error enorme de no haver-la sabut evitar a temps amb una política energica davant les maneres i xuleres hitlerianes d'avantguerra.

El poble britànic ve a en el partit conservador la menaça d'una altra guerra i en veia els perills evidents en la política tortuosa de contemporitzacions amb el franquisme espanyol i amb les reserves plenes d'hostilitat i de menaces vers la Rússia soviètica. Els treballistes representen als ulls del poble anglès una diplomàcia més neta i més sincera, una entesa amb la classe obrera del món per evitar una nova guerra, una política de cordialitat amb l'U. R. S. S. i una actitud més digna i més severa davant el franquisme espanyol.

El senyor Attlee coneix a fons el nostre problema. Visita els fronts de casa nostra durant la guerra. Sap l'origen i les complicitats del franquisme i ha promès als líders republicans espanyols que el govern britànic actuarà davant de Franco de manera molt diferent a com venia fent-ho el senyor Churchill.

Arà bé. És l'hora d'insistir en els nostres arguments i advertències. De

res no serviran condicions tan favorables com l'exil laborista a Anglaterra, les declaracions de San Francisco i de Potsdam i la fi definitiva de la guerra mundial amb la desfeta japonesa, si els republicans espanyols de l'exil no s'apressen a posar-se d'acord i a constituir un govern d'unitat republicana que representi davant dels aliats victoriosos i davant del poble que sofreix allà baix, una garantia de solvència, d'entesa cordal i de responsabilitat.

L'hora és greu, els moments són decisius, no es pot perdre un temps precios que les circumstàncies fan propici per a l'ext dels nostres ideals i el retrobament de les llibertats que ens foren arrabassades. Els monàrquics es belluguen molt, intriguen més, s'aviindran a tot per mor d'aconseguir salvar el que puguin. Franco es defensarà com un lleó i la falange està armada fins a les dents. Clericals, aristocrates, militars franquistes, li faran de suport. Contra tot això no hi ha més que una fórmula, que una solució, que una tàctica a seguir: formació d'un govern d'unitat republicana que representi tots els sectors antifeixistes i que sigui una garantia de dignitat i de solvència. Serà aleshores, i només aleshores, que els aliats podran prometre am. el franquisme i reconèixer el govern legítim d'Espanya. Serà aleshores que els aliats podran isoler l'Espanya feixista i ajudar els republicans a restablir la llibertat i la República. Serà aleshores que el poble esclau d'allà baix i l'exil·lat fora de la pàtria, podrà aixecar-se a la una per abatre i anorrear el darrer fortí del nazisme al món. — B.

DECLARACIONS de Josep Tarradellas

París. — El Senyor Tarradellas, ex-conseller en Cap del Govern de la Generalitat i Secretari General d'«Esquerra Republicana de Catalunya» ha fet a un redactor de l'A.E.P. la següent declaració:

« L'anhel de tots els catalans ha estat sempre el de voler continuar la tradició de la nostra política, la qual consisteix en crear a cada moment que sigui convenient, una àmplia unitat patriòtica a l'objecte d'aconseguir el triomf dels nostres ideals. En el transcurs d'aquest segle, Catalunya, ha demostrat a tots els altres germans d'Espanya que, quan ha estat necessari, ha sabut trobar la coincidència de pensament i actuació que ha permès unir en una àmplia convivència de germanor, patriotisme i sentit del deure tots els partits i organitzacions de casa nostra. La primera «Solidaritat Catalana», la constitució de la «Mancomunitat de Catalunya», el moviment de l'«Assemblea de Parlamentaris»,

l'actuació de tota la representació catalana a les Constitucions de la República, són els exponentes més clars de la nostra ferma voluntat de posar sempre al servei de la nostra pàtria, el millor dels nostres ideals i dels nostres sentiments.

« És per això que avui estem convençuts, que ben aviat veurem una altra vegada units tots els partits i organitzacions catalanes que defensaren la llibertat del nostre poble i de la República. L'entusiasme amb què ha estat rebuda la decisió presa pel Molt Honorat, senyor Irla, d'encarregar la formació del Govern Català al senyor Carles Pi i Sunyer, és la millor garantia que tenim tots els catalans nacionals per a restablir una unitat de pensament i actuació que faci possible veure ben aviat Catalunya alliberada.

« A l'ensenyem voler crear, o aquest es el nostre més fervent desig, i per tal de realitzar-lo estem

disposats a fer tots els sacrificis, que la unió dels catalans ha de possibilitar una generosa coincidència de tots els partits i organitzacions no catalanes els quals cal confiar que sabran posar per damunt de llurs disciplines els deures sagrats que ens obliguen tots aquells que donarem llur vida per la República i aquells altres que ara sofreixen el règim dictatorial que té esclavitzat el nostre pas. » — A. E. P.

PROXIMA ARRIBADA DEL SENYOR CARLES PI I SUNYER A PARÍS

París. — Podem assegurar de font fidedigna la notícia que el senyor Pi i Sunyer que, com ja és sabut, fou recentment encarnat pel president de la Generalitat de Catalunya, senyor Irla, de la formació del govern català, arribarà a París, procedent de Londres, dintre uns quinze dies, o sigui vers el 25 d'Agost. — A. E. P.

Els republicans espanyols no han de perdre un minut més. O ara o mai Que no esperin a fer la unitat quan ja sigui massa tard

UN CLAM UNANIM...

UNITAT I ACCIO

D'ENÇA de l'alliberació no sentim parlar d'altra cosa que d'unitat i malgrat els mesos transcorreguts, absorbits per una pluja de paep, tinta discursos i conferències, el panorama que se ns ofereix no és dels més afalagadors doncs tothom està encallat en els respectius sectarismes.

Llegiu el periòdic o el manifest que volgueu; no importa color ni tendència; repasseu articles i proclames d'homages de diversos sectors. Tots donen la pauta de com ha de fer-se la unió política de tots els sectors antifrancquistes espanyols.

Doncs bé, malgrat tot això la deunió impera per aquests mons de Déu sense que ningú se'n senti responsable.

Retreure les equivocacions sense portar-hi solucions és una posició molt còmoda i es per això que tractar de l'explicar objectivament i amb claretat el meu criteri amb referència a aquest estat de coses.

Després de la conferència de Sant Francesc amb les proposicions de Mexic i Guatemala apoiades per França i aprovades per la totalitat de les Nacions reunides; la revisió de l'Estatut de Tanager; l'incident de Chambery i les emissions de la B. B. C. de Londres, hom es demana que fan els dirigents que encara no han sapigut trobar la fórmula maravellosa de la comprensió per formar el «quadre» enfront del falangisme.

Per vida contemplativa en aquests instants és fer obra negativa i prostrar-nos a cada moment davant del Mur de les Lamentacions es feina de covards. El sublim d'un poble no és plorar pacientment la seva malaaurança sino sap'guer superar-se i trencar les cadenes que l'opribeixen encara que en la lluita caiguin els seus millors fills. Els pobles els fan els màrtirs i els lluitadors; mai els esclaus i els masells.

No volem crear problemes insolubles, ben al contrari; la nostra finalitat es cercar un punt de coincidència per arribar a l'entesa gens difícil pels homes de la massa, militin on militin, el que vol dir que les dificultats, més que polítiques, semblen ésser més aviat personals entre «prohoms».

Si això fins avui ha estat consentit i suportat, ja comencem a sentir protestes en tots els sectors de refugiatos contra el procedir vergonyos d'una infinitat de dirigents que demostren tenir més ganes de continuar «negociant» a l'exili que fer quelcom pràctic per retornar a casa nostra. Alguns d'ells saben que si aci hom calla, demà hauran de donar comptes de la seva actuació i no ignoren que els serà difícil contestar les acusacions que els seran fetes.

Diplomàticament el nostre problema està a l'ordre del dia. Però, s'els aïats treuen Franco a qui han de posar-hi?

Es molt bonic fer calendaris a les taules de café, però la realitat crua i vergonyosa es que, fins avui, encara no s'ha constituït un Govern republicà espanyol el qual podria entrar en reaccions amb les Nacions Unides, demanant el seu reconeixement i la consegüent ruptura de relacions amb Franco.

Si tots volen la unió i aquest no es fa, qu, en té la culpa? Per qué no dir-ho amb tota claretat? Tots afirmen tenir raó però ningú no fa res pràctic i clar per a demostrar-ho. Moltes vegades penso si enmig d'aquest desgavell ni hi ha barrejats interessos inconfessables o feixistes disfressats. El divineix i vencerà en rara perdura.

Cal però que els que tenen l'obligació d'escoltar i de creure-hi no facin el cec ni el sord per més temps, puix del contrari aquest clam unànim que reclama la unitat d'acció, personificat en les joventuts i en els homes que no han perdut la confiança en el restabliment de la legalitat republicana, imposaran mesures draconianes als autors de la discòrdia, als administradors de la nostra desfeta i als aprofitadors d'un règim econòmic mancat de tota equitat i humanitarisme.

En aquests moments dona més mostres de sacrifici l'home de la base, tal com es diu actualment, que no l'alt dirigint. Parleu amb qualsevol d'aquells homes, sigui cenetista, comunista, socialista o republicà i tots es queixen del mateix; àdhuc algun insinua que potser seria necessari fer una revisió de fortunes.

En una paraula, als prohoms encara els queda una probabilitat de reivindicar-se. Treballar dur i ràpid per aconseguir uns resultats més afalagadors i deixar al marge petiteses per poder aconseguir grans objectius.

El mitjà per aconseguir la unió sense necessitat de pica-baralles ni trenca-colls és constituir amb urgència un Govern provisional de la República el qual desgrà a cadascu la tasca que li correspongui, que serà acomplerta sense que ningú faci sectarisme o proselitisme.

Cada u al seu lloc esperant les ordres dels nostres representats legals. A ells indumbeix la responsabilitat de dir si hem d'estar preparats per agrafar el fusell o l'eina de treball.

Pero si tot seguit no es fa això, llavors serà hora de que els que no hem perdut la fe en la República ni en Catalunya ens ajuntem prescindint dels «prohoms» i aixequem la bandera de les nostres reivindicacions la primera de les quals és encarnar-nos contra la bèstia negra del falangisme que esclavitzà el nostre poble.

I amb el cap alt i el cor obert anar al nostre país per alliberar els nostres germans amb la seguretat de que així que comenci la lluita per la Llibertat de la nostra pàtria, sense la remora dels covards, dels aprofitadors, dels calculadors, i dels especuladors, sense necessitat de reunions de discursos, de viatges en avió, ni de passaports diplomàtics, ens posarem tots d'acord per emprendre la lluita d'alliberació del nostre poble.

Cauran els ídols incapaces de trobar la unió, sorgiran els homes dels camps de concentració, dels Grups de Treballadors, els Deportats, els que encara a casa nostra sofreixen entre reixes o en Camps de treball; en una paraula, els qui tot ho donaren per la República sense exigir res d'ella; els que encara tenen la mateixa fe, la mateixa esperança i la mateixa resolució de donar-ho tot per la Llibertat i que estan altra vegada disposats a ofrenar la vida per aconseguir-ho.

Sense hipòtesis ni compromisos de part ni de classe, constituïm les autèntiques forces de la resistència espanyola, catalana i basca per imposar el Dret, la Justícia i la Llibertat.

Les noves que sabem de casa nostra son de que també es fastiguen de les honorades dels de l'exili, que si aci podien passar com a guinyolesques, alla baix costen molta sang i moltes llàrimes, mentre Franco i la seva quadrilla riven, la monarquia treballa i el nostre poble plora.

J. RODRIGUEZ PABASEIT.

FALTA

Infant de sang real o princip exiliat, sense coneixement espec a s, però dotat i com més ase millor. Bona retenció i assegurança contra accidents. Adreçar-se a Franco, Palau del Caudillo, Madrid.

LIQUIDEM

Stocs de fleixes i banderetes, imprecos de «Cara al sol» i carnets de Palange. Queden només algunes tones de barra i motes més de panie. Demandes a F. E. T. i de les J. O. N. S. Madrid.

NOTICIARI

EL CONGRES DE LES J.E.R.E.C. A MONTAUBAN

El dia 29 de Juliol se celebrà a la vila de Montauban l'anunciat Congrés de les Joventuts d'Esquerra Republicana Estat Català amb un gran exit de delegats, de public i de personalitats de l'Esquerra.

Hi assistiren entre altres el Secretari General del partit d'E. R. C. senyor Josep Terradellas, el senyor Joan Sauret, diputat i membre del Directori, el senyor Alvarez de Lara, president de la Departamental de l'Alt Garona, i En Josep Sans, secretari general de les Joventuts. Mes d'un centenar de Delegats concorregueren a l'Assemblea i prengueren part en els debats que foran sempre animats i cordials.

Foren homenades diverses Ponències: Per qüestions polítiques V. Torres, per Economico-Socials H. Barrera, Agraries J. Caria, Cultura M. Corredor, Religioses Emill Vago i per les militars J.-M. Laó Figueras.

El Congrés que havia començat al matí es prolongà fins a la nit amb el discurs de clausura del Secretari General del Partit Sr. Terradellas i del senyor Sans.

Fou elegit el següent Comité Executiu: Secretari General J. Sans, Organització R. Bantis, Finances J. Altimira, Sports J. Vila, Propaganda A. Mayoral, femeni M. Martínez.

Es imminent la formacio del govern de la República

L'Agència A. E. P. ens comunica un telegrama de Mexic segons el qual dia 15 d'Agost havien de reunir-se les Corts Espanyoles per a la cerimonia del jurament del senyor Martínez Barrio com a president provisional de la República.

Immediatament el senyor Martínez Barrio designaria la persona encarregada de formar el govern i sembla que els candidats amb més probabilitats per a sobre l'encàrrec son els senyors Sanchez Roman i el senyor De los Rios, ex-ambaixador de la República a E. E. U. U.

DECLARACIONS DEL SENYOR LASKI

Amb motiu de la celebració a París del Congrés socialista francès el senyor Laski, líder laborista britànic, féu als seus col·legues del partit socialista espanyol les següents manifestacions:

Tant el partit laborista com el poble anglès, estan decidits a que tota la influència internacional de la G. B. es posi en joc per tal d'alliberar Espanya del règim franquista. El govern treballista prendrà aviat les mesures que calguin i esperem que la conducta britànica serà seguida per altres països i no contradiu pels Estats-Unis. De seguida que estigui format el govern republicà espanyol a l'exili, ja no hi haura motiu perquè continui l'equivoq actual de mantenir relacions amb Franco. (A. E. P.)

LES DARRERES MANIOBRES DEL FRANQUISME

Paris — Davant les notícies de la imminent constitució o del govern republicà a l'exili i de la probabilitat que l'esmentat govern sigui reconegut no solament per Mexic i la U. R. S. S. sino per Anglaterra i els Estats-Unis i republicanes americanes, s'han intensificat aquests dies les manobres a l'Espanya de Franco per anar a la formació d'un govern d'afers, sostingut pels grans capitalistes, als militars i als elements clericals. Els tres elements més actius que treballen per la formació d'aquest govern son els senyors Ventosa i Calvell duc d'Alba i Joan March. (A. E. P.)

ELS REPUBLICANS CATALANS SOSTINDRAN UN GOVERN RESTABLEIX LA LEGALITAT REPUBLICANA

Paris. — En els medis republicans catalans es veu amb satisfacció l'activitat a Mexic per a la formació d'un govern d'unitat republicana amb la missió de restablir el règim democràtic a Espanya segons la Constitució de 1931. Tots els partits i moviments catalans estan d'acord en el reconeixement d'un govern republicà espanyol que assegurí a Catalunya la represa de l'activitat democràtica per tal que el poble pugui expressar la seva voluntat.

ELS CATALANS D'ESPLUGA DEL FRANCOLI

El dia 5 d'Agost se celebrà a Tolosa una interessant reunió de tots els catalans d'Espluga del Francoli refugiats a França.

Encara que tots ells pertanyien a diferents partits i organitzacions, l'entesa fou completa i en el curs de la reunió regnà sempre la més cordial companyonia per tal d'assolir una política de conjunt local, essencial per aconseguir la general i l'ideal comu d'enderrocament del franco-falangisme i la llibertat del nostre poble.

REUNIO D'A. C. R.

El Comité del Llenguadoc d'Accio Catalana Republicana es reuni el dia 6 a Tolosa per tal de canviar impressions i determinar l'acció política i cultural, a seguir al llenguadoc quant a la defensa de la llengua catalana, la col·laboració del partit en actes de conjunt amb motiu de l'onze de Setembre i la fixació d'un pla de propaganda.

L'ONZE DE SETEMBRE A NARBONA

El Casal de Catalunya de Narbona organitza un gran festival patriòtic per a commemorar l'onze de Setembre de 1714. El Consell Directiu del Casal ha invitat el nostre amic Domènec de Belmunt per assistir a la festa esmentada i per donar-hi una conferència sobre la significació patriòtica de l'onze de Setembre.

UN TELEGRAMA DELS MUTILLATS

La Lliga de Mutillats republicans espanyols ha tramès el telegrama següent:

«Mister HAROLD LASKI, «President du Parti travailliste,

«Liga de Mutillados Invalidos Guerra de España, envole meilletes felicitacions pour le triomphe du Parti Travailiste. Nous vous remercions pour vos manifestations faites en faveur de la République Espagnole. Nous espérons la fin prochaine de la terreur franquiste et le retour en Espagne de la Liberté Démocratique.

«Pour le Comité National: «Le Président, «R. DALMAU.»

FESTA MUSICAL A SANT-JUERY

El dia 26 de Juliol tingué lloc a Sant-Juery una festa musical organitzada pel mestre Llop i la massa de cantaires que dirigeix. L'acte tingué per objecte obsequiar l'acte popular de Barcelona, Hilar. Salvado.

El mestre Llop ens sorprengué amb la presentació del seu orfeo compost de refugiatos catalans, andalusos, castellans interpretant cançons catalanes, espanyoles i franceses. L'execució fou magnífica. El mateix mestre Llop té la intenció d'acabar en un sol orfeo les masses corals d'Albi i de Sant-Juery i així oblidrà un conjunt de prop de 100 executants. Els hem sentit assajar i podem afirmar que el conjunt és digne d'ésser presentat davant de grans públics.

ACTE D'AFIRMACIO CATALANA A TARBES

Els companys d'E. R. C. de Tarbes organitzaren el dia 22 de Juliol un acte d'afirmació catalana que fou presidit per Hilar Salvado. Se celebrà un banquet al restaurant Lucullus, al qual assistiren nombrosos catalans d'altres partits, una reunió dels elements d'E. R. C. i, finalment, una conferència d'Hilar Salvado que aconseguí un gran exit de public.

UN PETIT COMPENDI d'història de Catalunya per ce'brar l'onze de setembre

Està imprimint-se un Petit Compendi d'Història de Catalunya en el que figuren es dades més importants de la història pàtria, des de la Prehistòria fins a la mort del President Companys en 1940, que posarem en venda a l'ocasió de l'onze de Setembre, data en la que commemorarem la defensa heroica pels catalans de les llibertats nacionals.

Entenem que per estimar a fons la Pàtria cal conèixer la seva història, la seva formació nacional, la seva raó d'ésser històrica, i estem segurs que els catalans de l'exili acolliran amb entusiasme i llegiran amb fruicó aquest resum d'història de Catalunya editat a preus populars per tal que tothom pugui adquirir-lo.

Donada l'escassetat de paper ens veurem obligats a fer-ne un tiratge més limitat del que voldríem, però tranquil·litzem els subscriptors de «CANIGO» assegurant-los que els reservarem un exemplar per a ells que els serà tramès directament, tal com es féu amb el «Verdaguer», i que pagaran a la recepció.

ACTES CATALANS A ALBI

Amablement invitats pels catalans d'Albi assistirem fa uns dies a Albi per tal de participar als actes de germanor catalana que hi tingueren lloc amb assistència de's compatriotes de la capital del Tard i veïnats.

Dinar de germanor catalana, conferència a carrec d'Hilar Salvado i diada d'encalxades i salutacions amicals; motus per abraçar amics que només veiem de taru en tard i que tots frison per tornar a casa nostra; reunions familiars plenes de cordialitat i companyonia. Tots estavem d'acord i deixarem de banda les petites diferències d'ideologia per combatre l'enemic comú. Un amic ens deia: forem nosaltres els que comencarem la lluita a mort contra el feixisme i som nosaltres els que l'hem d'acabar.

Els companys cenetistes d'Albi, lluitadors com nosaltres per un ideal de llibertat, germans de patria i d'exili, camarades de lluita contra el mateix enemic, organitzaren un miting que ompli el teatre d'Albi. En aquest miting, Chueca atacà el centralisme i digué que calia respectar les autonomies regionals en lur major amplitud. Dona compte dels acords del ple de París i parlà del problema internacional manifestant que si les democràcies fan llur deure d'ajudar a restablir la República espanyola, els antifeixistes ens captindrem de consolidar-la.

Després de dinar tingué lloc la conferència d'Hilar Salvado, el qual dissertà sobre temes barcelonins cars als exiliats i es feu escoltar amb interès creixent durant dies hores pel públic que omplia el local Regracia els nombrosos companys no catalans que assistiren a la conferència i es feia cà de l'ambient de germanor que presidí els exiliats d'Albi. — J. S.

CONFERENCIA DE CONSTITUCIO D'ACCIO COOPERATISTA CATALANA

Els dies 16 i 17 de Juny tingué lloc a Tolosa la Conferència de constitució d'Accio Cooperatista Catalana, organisme dels Cooperadors de les diverses branques de la Cooperació Catalana exiliats a França.

La Conferència fou laboriosíssima, després d'ésser ampliament discutits i millorats per l'aportació d'esmenes, tots els projectes presentats foren aprovats per unanimitat.

La Conferència aprovà l'Informe de la Comissió Organitzadora; es pronuncià per la constitució d'Accio Cooperatista Catalana, d'acord amb la ponència presentada; aprovà els seus principis i finalitats; la seva estructuració i finances; un pla de realitzacions immediates; un projecte de relació del Moviment Cooperatiu amb les altres Organitzacions de caracter social i econòmic; i elegí els seu Secretariat.

Aprovà també una resolució sobre política actual, de la que es destaca el reconeixement de la personalitat del Sr. Irla com a President dels Catalans i l'ofertament d'Accio Cooperatista Catalana a col·laborar en l'elaboració de's plans econòmics del futur de Catalunya.

La Conferència fou un exit d'organització i es numerosos assistents sortiren plens d'entusiasme i decidits a treballar mes fermes que mai pel Cooperativisme.

Per adhesions i informació; Accio Cooperatista Catalana, 1, boulevard d'Arcole, Toulouse (Haut-Garonne). Permanència els dijous i dissabtes, de dos quarts de set a dos quarts de vuit de la tarda.

CONCURS

Es convoca concurs de savis i homes de ciencia per a la descoberta d'un «Corrector» o líquid que tingui la virtut d'esborrar l'escrit i de fer oblidar el parlat, discursos, peroracions per radio, articles de premsa, etc... Els candidats deuen adreçar-se a Franco, Palange, Madrid.

COMPREM

Retrats de Truman i Roosevelt, banderetes angleses i americanes, autografs de Laski i Abee, fotografies del general de Gaulle i articles istl democràcia. Ofertes urgentes a Franco i Palange, Madrid.

EL CAS D'ESPANYA davant dels aliats

El mon va vers el federalisme

per F. Palau Caselles

per Domènec de BELLMUNT

Cada vegada que es planteja en la premsa estrangera el cas del franquisme i de la República espanyola, no ens podem estar de pensar en les condicions en què es produí l'aixecament monàrquico-falangista a Espanya. Després de meditar-hi de repassar els fets més importants d'avant-guerra, durant la guerra i de la post-guerra civil, arribem a la conclusió netíssima que els aliats no poden decentment, i tant més, dignament, inhibir-se en la qüestió espanyola ni deixar d'aportar llur concurs decisiu per al establiment del règim republicà a Espanya.

Veiem aquests fets a què alludim. En 1936 la República espanyola, que havia passat per una crisi delicada a causa del bienni negre, s'enforteix i s'estabilitza després d'unes eleccions triomfals en el curs de les quals el poble manifesta sobiranament la seva, fe la seva adhesió i el seu amor per la República democràtica. Les dretes reaccionàries aleshores cerquen els militars ambiciosos capaços de traïr la República i d'esdevenir perjurs per una promesa de dictadura i troben en Franco, Sanjurjo, Mola i uns quants més els capítosts indicats per a la rebel·lió. Els rebels especulen amb els errors i les febleses dels dirigents republicans i demanen l'ajut de les potències internacionals interessades en esfondrar la República espanyola. Hitler i Mussolini no demanen pas res més: el pla de l'eix d'atacar les democràcies no pot posar-se en pràctica si, abans, no s'elimina la jove república de casa nostra. Allí es posarà de relleu la resistència dels aliats, es podran experimentar pràcticament una colla d'armes de guerra i, com a colofó, destruïda la República i implantada a Espanya un règim feixista satèl·lit de l'eix, es podrà atacar Polònia i després França...

La República espanyola, sense armes, sense exèrcit organitzat, amb les mans lligades per la no intervenció (com s'anomenà en dret internacional la comèdia Chamberlain i l'audàcia feixista va resistir heroïcament vora tres anys contra el potencial hitlerià. L'exèrcit republicà no es rendí ni es dissolgué. Els quadres polítics i governamentals de la República no capitularen, ni cediren, ni desapareixeren; President i Govern de la República, Corts espanyoles, Corts catalanes, amb el president i el govern autònom, el mateix que el president i el govern d'Euzkadi vingueren a l'estranger i des d'ací continuaren la lluita contra els feixistes que enderrocaren la República espanyola. Quan, tal com era previst, arribà la guerra entre l'eix i els aliats, els homes de la República espanyola, els catalans i els bascos, es posaren al costat de les democràcies i milers de soldats s'allistaren als exèrcits de la Llibertat.

Durant l'ocupació alemanya els exiliats a França sofriren tota mena de persecucions, de vexacions, de martiris entre la Gestapo i la policia de Vichy. Molts dels nostres homes il·lustres, considerats enemics d'Alemanya a partir de la guerra espanyola, foren deportats. D'altres foren lliurats pels Alemanyans a Franco i afusellats a Espanya.

Mentrestant el govern feixista d'Espanya, satèl·lit de Roma i de Ber·lin, signa el Pacte Anti-Komintern, envia una divisió contra Rússia, empresona els anti-feixistes francesos que passen el Pirineu per anar a l'Àfrica, ocupa Tànger, aprovisiona els submarins alemanys, envia queviures i material de guerra a Hitler, proclama públicament la seva al·liança política amb els nazis i els feixistes i posa la radio i la premsa espanyola a la disposició de Goebels.

Pero Alemanyans perd la guerra. Itàlia s'esfondra, Mussolini és penjat, Hitler mort, el Japo capitula. I aleshores veiem que gràcies al desembarcament a Europa, el general de Gaulle, cap de la resistència francesa a Londres, sense cap atribut de govern democràtic car el govern francès de Reynaud dimiti i Pétain donà un cop d'Estat, és recolzat pels aliats i reconegut per aquests en formar a París el govern provisional de la República francesa. (El govern francès democràtic no es mogué d'ací. El president Lebrun tampoc. Les Corts tampoc. El govern de Vichy col·laborà obertament amb els ocupants.) Veiem també que els democrates grecs son restablerts en el poder i e's belgues, i els txecs, i els polonesos...

I els republicans espanyols, i els catalans i els bascos, que foren els primers, ELS PRIMERS a lluitar per la democràcia contra el nazisme i el feixisme, que lluitaren durant tres anys i durant tota a gran guerra al costat dels aliats, que foren les primeres víctimes del potencial

bèl·lic de Hitler i Mussolini i de la traïció capitalista dels conservadors anglesos (llegeixis no intervenció), no comptaran amb l'ajut efectiu, veritable, positiu, de les potències victorioses per restablir a Espanya la República de 1931 ratificada democràticament el 16 de febrer de 1936? França, la França màrtir de 1940-1944 té raó d'haver estat ajudada, com Grècia, i Bèlgica, i Polònia, i Txecoslovàquia, però la República Espanyola té més raó que França i que Polònia i que Txecoslovàquia i que Bèlgica i que Grècia i que tots plegats, perquè fou la primera a lluitar contra Hitler, la que resistí més temps per permetre a les potències democràtiques d'avançar llurs preparatius, la única que lluità SOLA, la que salvà totalment i plenament la dignitat de la República i l'honor de la bandera republicana continuant a l'exili, en mig de persecucions criminals i de perills sense fi, la gloriosa lluita per la llibertat.

Per contra, no hi ha cap Quisling, ni cap Laval, ni cap Pétain, ni cap govern col·laboracionista de's que ara son jutjats pels tribunals de guerra, que hagi caigut tan baix ni comés tants crims, ni hagi estat tan enemic dels aliats com Franco i els seus satèl·lits. Traïdor a la República, responsable de dos milions de morts, de la destrucció del seu propi país, butxi dels mateixos espanyols, enemic convicte i confès dels aliats, belligerant contra Rússia, perjur, enemic de la França patriota de de Gaulle, complice dels crims de la Fa'ange, aprovisionador de l'eix, assassi de republicans il·lustres acollits al dret d'asil estranger i lliurats amb la complicitat directa d'Alemanya, propulsor durant sis anys de campanyes tendencioses contra les democràcies mundials...

Com és possible, doncs, que acabada la guerra, els governs de Londres, de Moscou, de Washington i de París, tinguin encara relacions diplomàtiques amb el govern NAZI de Franco, de condició pitjor i més innoble que el nazi, veritable satèl·lit de l'eix Roma-Berlin, vençut en l'actual exactament com Hitler i Mussolini? Com és possible que no s'el·limentin criminalment de guerra i que havent-lo exclòs de San Francisco i a Potsdam encara els ambaixadors anglo-saxons romanguin a Madrid?

Quina fe en la democràcia i en l'ideal i en la Llibertat i en la Justícia i en la pau futura pregonada pels Tres Grands, podran tenir els republicans espanyols si les democràcies victorioses no s'apressen a fer justícia a la nostra causa?

Un sol argument contra les nostres raons poderoses, però argument de pes tanmateix. Es trist haver-ho de confessar. E's aliats poden dir (potser diuen, probablement diuen): si rompem amb Franco, a qui reconixerem si encara no us ha estat possible de constituir un govern a l'exili que representi la unitat republicana? Qui defensarà els nostres subdits a Espanya? Qui ens garanteix que si rompem amb Franco sense que vosaltres haguessis aconseguit prèviament aquesta unitat essencialíssima, no es produiran a Espanya catàstrofes revolucionàries que tornin a omplir de sang la vostra terra? Desconèixeu per altra banda les pressions d'un fortíssim secte anglo-saxo recolzats per elements indígenes del vostre país en favor d'una Monarquia?

I aleshores, plens de raó, però amb un somriu trist als llavis, hem de baixar el cap i callar. Callar davant d'ells, davant dels aliats, però per cridar més fort que mai als republicans espanyols que no deixin perdre l'oportunitat històrica que se'ls brinda i que s'uneixin, car el poble està cansat, nervios, fatigat, exhaurit. I aviat potser estarà indignat. Que s'uneixin de seguida, sense més declaracions a Mèxic i a Londres i a París, ni anuncis de noves reunions, ni manifestacions de l'un i l'altre ni més preses de pel a l'opinió pública. Que s'uneixin, sense perdre més temps ABANS NO SIGUI MASSA TARD.

El calvari del poble a casa nostra i el dels republicans a l'exili (el del « poble », no el dels capítosts) ha estat massa dur, massa llarg, massa ple de sang i de el, perquè encara calgui enfocar la perspectiva de passar un altre hivern, lluny de la pàtria nosaltres, i sota la tirania falangista els nostres germans d'allà baix...

La politique et les courses de taureaux

Les « toreros » mexicans sont a la mode en Espagne. Des qu'un mexicain apparaît dans l'arène le public des places au soleil ou « au soleil et à l'ombre » des meilleurs marchés lui offrent des applaudissements frénétiques, même si le torero est de troisième classe. Au contraire, le public des places « à l'ombre » (les plus chères) se met à siffler, dépendant ceux qui applaudissent étant la majorité, on n'entend pas les sifflets.

Les autorités ont fini par se rendre compte que le public n'applaudissait pas les toreros, mais le Mexique, pays qui a accueilli les républicains émigrés et l'un des Etats qui n'ont pas de relations officielles avec Franco.

Cet enthousiasme pour les Mexicains est d'autant plus curieux que les toreros mexicains s'étaient sentis offensés en 1936 par certaines incidences provenant de la concurrence qu'ils faisaient aux Espagnols et ils avaient abandonné l'Espagne en masse à la veille de la guerre civile. Maintenant, ils sont revenus et le public les acclame comme des ambassadeurs en prenant prétexte de leurs mérites artistiques. Une grande partie des applaudissements sont sans doute consacrés au pays dont le représentant à San Francisco a mérité l'acclamation des Nations Unies en proposant l'exclusion de Franco.

La signification politique des applaudissements a été également remarquée à l'occasion de la finale du championnat d'Espagne, à Barcelone, où les Catalans ont applaudi avec un grand enthousiasme les vainqueurs qui étaient les Basques. La Catalogne acclamait l'Euzkadi.

« CANIGO » publicara un extraordinari per l'onze de septembre

FRANCO i la declaracio de Potsdam

Malgrat que la declaració dels « Tres Grans » a Potsdam referent a l'Espanya franquista, no passa d'ésser una declaració de tipus patètic i literari que esperem anirà seguida de decisions més eficaçes i transcendents. Franco ha encaixat el cop i ha manifestat el seu orgull amb una rèplica que no dissimula ni el seu verí ni el seu malhumor. Després de qualificar la declaració « d'insolita », el caudillo ategéx que l'Estat Espanyol (que és ell) rebutja els conceptes de la nota per injustos i arbitraris i els considera una conseqüència « del fals clima creat a l'estranger per les campanyes dels roigs exiliats i dels seus afins ».

Els afins dels roigs exiliats donen la casualitat que son els propis « Tres Grans », o siguin els aliats, i la campanya calumniosa a què al·ludeix ha estat bastida pels mateixos ambaixadors dels països democràtics a Espanya. Però Franco està per damunt d'aquestes petites i contesta al mon que està molt lluny de voler pèdolar un lloc a la Conferència de la Pau i que l'Espanya monàrquica ja va sentir el gest digne de separar-se de la Societat de les Nacions. El que no dir, però, és que després d'aquest gest tan digne la dictadura se n'anà en orris i la Monarquia s'esfondrà catastròficament.

I la nota de Franco acaba dient als « Tres Grans » que Espanya (ell, encara) proclama el seu esperit pacífic i la seva bona voluntat envers tothom i que confia que assèrenades les passions seran resoltes els excessos de San Francisco

i de Potsdam i reconixeran que Espanya ha romàs neutral, lliure i independent durant totes dues guerres.

Com que l'exercici del poder « caudilla » pr suposa una despesa terrible de fofats i de matèria gris, Franco s'ha oblidat de consignar al final de la nota que deu el poder a Hitler i a Mussolini, que durant la guerra civil les potències feixistes foren les seves aliades, que una vegada en el poder va signar el Pacte Anti-Komintern propulsat per l'eix que durant la guerra envà matèria a Roma i a Ber·lin, que Espanya era un camp d'operacions i d'experimentació de's alemanys, que des dels ports espanyols s'aprovisionaven els submarins alemanys que des de Sevilla prometé dos milions de batonetes espanyoles per anar a defensar Berlin, que envà una divisió espanyola contra un dels aliats (Rússia) que en un moment difícil per als anglesos, vo'á la Convenció de 1912 i s'apoderà de Tànger, que durant la guerra encara tingué dues entrevistes « històriques » de les quals resten fotografies, una amb el furer del Gran Reich Alemany i una altra amb el duce Benito Mussolini, que en dotzenes de discursos (de's quals queden, també, testimonis) e, propi caudillo advocava pel triomf d'Alemanya contra les democràcies de les quals, de passada, de'a les mils pestes, que la premsa falangista, a les seves ordes, feia de premsa oficial i fanàtica de Hitler; que la radio « Nacional Espanyola » cantava cada nit les victòries alemanyes i assegurava al mon que les democràcies desapareixerien del planeta

que gràcies a la seva aliança amb l'Alemanya hitleriana aquesta lliurà, envair França, el president Companys, els ministres Peiro i Zugazagoitia i altres que foren afusellats en arribar a Espanya...

I no acabàriem els nostres arguments si haguessim de provar la famosa « neutralitat i independència » de l'Espanya franquista durant la guerra. Franco, però, que ha perdut la memòria, no ha perdut la barra ni la poca vergonya i tracta de contestar amb xuferies de dictador a la reprovaçió universal d'què és obicte.

La premsa falangista tracta de pe's queixals. « Ha pesado más la incomprensión y las propagandas manobreras de exilados y eternos enemigos que el sentido de la realidad y de la estricta justicia. Las puertas y ventanas de nuestra patria están abiertas de par en par para quienes deseen ver nuestra conducta... » Les portes de la pàtria potser sí que estan obertes, però les de les presons i camps de concentració només s'obren per escribri-hi nous captius. Franco està en un carrero sense sortida i després de la pea i les banderilles que han estat per ell les declaracions de San Francisco i de Potsdam, voldrà evitar l'estroçada mort que ha de liquidar i l'estroçada serà a ruptura decisiva de relacions diplomàtiques amb ell el dia que a Mèxic, a Londres o a París als republicans espanyols hagin decidit de posar-se d'acord.

Però això, com el lector nos ignora, ja son figures d'un altre paner...

Quan el 8 de Maig d'enguany, se'ns va comunicar la nova de la gran victòria va començar per Europa i el mon una vida nova. I és que després de guanyar la guerra, cal saber guanyar la pau, i això que s'ha dit i repetit des de posicions tant diverses i en tots els tons, no es repetirà mai prou.

Per tots els camins es va a Roma? Potser sí; però els uns son pedregosos i els altres no tant. Es uns tan moltes pujades i baixades, torteres i retorteres i els altres semben més plans. No ens fem il·lusions: les coses s'han de suar per a conservar-les millor. Els parts necessiten dolor i com més important el part, més gros el dolor. I cal vigilar bé el fruit del part no vint massa refiats. Recordem-nos de la nostra República de 1931. La pobreta, va venir al mon sense prou dolor i quan ja la creíem salvada, ens la van robar descaradament.

El part de la victòria ha estat ben laborios i la suada llarga, però l'experiència és també de primer ordre. I ara fixem-nos en un fet importantíssim: els països i els homes i les forces que han menat aquesta lluita gegant na tenen tots un predomini d'organització federativa. L'Imperi britànic, amb la llibertat donada als « dominions » i les concessions que va fer a la India, s'estructura de forma federal. Els Estats Units no son altra cosa que una exemplar confederació d'estats. Petita d'extensió superficial ha estat sempre Suïssa i ella també és un exemple vivent i magnífic del règim federal. De Guillem Tell fins als nostres dies no ha fet més que perfeccionar el seu sistema federatiu i els fets demostren que no li ha anat pas malament. I Rússia? En l'oc de U. R. S. S., podria ben bé anomenar-se: F. R. S. S. (federació de Repúbliques Soviètiques Socialistes). De l'forç poderós d'aquest país en la lluita contra el colos alemany la historia en parlarà de manera brillant.

I bull el projecte, anys i anys covat, d'una federació ibèrica, d'una federació de pobles llatins. No fa pas gaire va sortir el primer numero de la revista « Ibèrica » amb aquesta esperança calenta de fervor i amb els noms, entre altres, dels nostres prestigiosos Nicolau d'Oliver i Rovira Virgili.

El mateix Macià, gloriós primer President de la Generalitat de Catalunya, no era més que un federal i un home de sentit universalista, malgrat les circumstàncies polítiques que el van presentar durant un temps com a líder separatista. Ell era separatista dels governs monàrquics dels Borbons, anti-catalans i un taristes a ultrança, però no era separatista d'una Espanya republicana, lleial i comprensiva, com ho demostrà, en 1931 convertint la República Catalana que havà proclamat en Generalitat de Catalunya. Comentava sempre amb entusiasme « Les Nationalitats » de Pili Margall i fa vint-i-ne anys fundà un partit federal en col·laboració amb aquell il·lustre lle datà que es digué Enric Arderiu Valls, secretari que fou del propi Macià i després d'Humbert Torres quan aquest fou alcalde de Lleida.

Tinc justament damunt la taula un llibre molt interessant de E. P. Besnard, secretari general de l'Associació Internacional de Treballadors, titulat: « Per assegurar la pau: com organitzar el mon ». Tot ell és una argumentació raonada i de pes a favor del federalisme. El major Attlee que ha passat ara a ésser el primer pla de l'actualitat política, va dir un dia: « Si l'Europa no s'organitza en règim federal, morirà. » I diu això des de la seva posició socialista.

No hi ha cap dubte. Si es vol aconseguir eficàcia, cordialitat i comprensió cal donar a cada grup ètnic, de personalitat definida, els mitjans que exigeixen les seves característiques essencials. El conflicte mundial que, diu el que es digué, començà a Espanya el 18 de Juliol de 1936, ens ha acabat de donar la raó.

Il faut faire oublier...

Le 11 mai, M. Arauz de Robles, ex-député du parti de Gil Robles, a envoyé une lettre à M. Aunós, alors ministre de la Justice. Entre autres choses intéressantes, il dit que tant que durera le régime de Franco « toute notre politique extérieure doit se réduire à faire oublier ce que nous avons dit, ce que nous avons fait, ce que nous avons voulu faire ».

PANTALLA BARCELONINA

Al teatre Borràs tenim un hipnotitzador que fa trobar i ploure i que ha omplert el tetre de gom a gom durant molts dies. Es tracta del professor Leon amb el seu programa d'experiències sobre hipnotisme, suggestió, catalepsia, transmissió de pensament i pèrdua de pes.

A part de l'interès popular que solen despertar sempre aqueta mena d'espectacles, el professor Leon s'apunta extès indiscutiblem endevinant el pensament de gent del públic, però la major part de les vegades els pensaments del públic no és pot revelar en veu alta i els ha de dir a cau d'orella del subjecte que s'ha presat a l'experiment. Aquest es limita a dir al públic que el professor ho ha encertat i a somriure amb una mica de rubor.

Un amic meu, d'aquells increduls temperaments, feu la prova i decidí de pensar « que calgui Franco i que torni la República » i en arribar-li el torn el professor Leon, després de les manipulacions i detanies del cas, digué al públic que es tractava també d'una revelació de tipus confidencial. I li digué a cau d'orella: « D-sig de caire polític: impossible dir-lo en veu alta. Estem d'acord? » El meu amic li allargà la mà i li digué: completament d'acord.

LA MORALITAT DE FALANGE

Tot el soroll religiós i moralitzador de la premsa catòlica-falangista no servix per gran cosa, ans al contrari ens pensem que produïx efectes contraproductius. Veieu sino aquesta nota publicada a tota la premsa d'avui (6 d'agost): « No habiendo logrado el noble empeño que se propuso la Comisión Pro Moralidad en las Playas, tocante la moralidad en el res-tado de s-flooras de los Baños Orientales, la comisión ha tomado el acuerdo de abandonar la propaganda y el control de carácter ciudad dano que venia ejerciendo en la ciudad playa ».

Que nosatres sapiguem durant el temps de la Generalitat no es registraren mai espectaculars immorals a cap platja barcelonina.

EL SENYOR FRUMAGALLI PORTA TORTUGUES

Les besties del Parc Minven per moments i encara que per Barcelona en circulen moltes pel carrer i no poques en centres oficials l'autoritat envia el senyor Frumagalli al Sahara a cercar exemplars per a completar la collecció zoològica del Parc de la Ciutadella. I ahir arribaren a bord del « Ciudad de Sevilla » quatre camells, tres micos, una garsa, tres camaleons i dues tortugues.

Amb unesquas naves expedicions com aquesta el Parc Zoològic nodrit per la Falange farà la competència als millors del món.

LA MANIFESTACIO DE FALANGE

Les centrals sindicals, quan la notícia s'escaipà de la destitució del pobre Correa (aio de pobre, naturalment, és un dir) donaren l'ordre als « productores » d'acudir tots a la Plaça de Catalunya a les 7 de la tarda per celebrar una « varenja » manifestació de protesta. Els « patrons » també ni enviaren delegats, però el Ministre de Governació donà ordre al cap de policia perquè impedis « fos com fos » la manifestació falangista i des hores abans de l'hora fixada les parelles de policia de cavall guardaven les entrades de la Plaça per Pelayo, Fontanella, Porta de l'Àngel, Rondia i Rambla.

Però es falangistes es desinflaren camuflats en « particular » una cinquantena de manifestants es congregaren a la Plaça de Catalunya i al primer tret iniciat per la cavalleria abandonaren la partida deixant per terra els « cadavers » d'una trenta de cartells advocant per « Franco-Correa ».

ES CASARAN A MONTSERRAT

De la mort del sentiment de pàtria a Catalunya els franquistes se n'han pogut convencer aques darrers dies al Victoria on fa tres mesos que degres-nen una revista titulada « I es casaran a Montserrat », amb alguns quadrets de « folklore » (ara s'en diu així) com « La Pintaina » i « Els emigrants ». En temps normal l'obra ni hauria pogut representar-se de tan grisa i ingènua, però avui aixeca deliris d'entusiasme perquè s'hi canta en català i perquè el públic s'emociona quan li canten « L'Emigrant » i pensa en els milers dels seus fills que son l'umy de la pàtria...

LES ELECCIONS ANGLESES I ELS ACORDS DE POTSDAM

El dia que els diaris portaren els resultats de les eleccions angleses amb el triomf inesperat dels laboristes, la gent arreanava els diaris de les mans dels venedors. L'atèria general « manifestava a totes les carns. I l'alegria fou encara més marcada, quan fou tota publi-

ca la nota de Potsdam relative a l'Espanya de Franco. Per contra, es falangistes i la gent de la situació wren foc pels queixals.

ELS RENEGATS

El Dr. « Jaime » Agarra acaba d'esser nomenat « decano » de la Facultat de Dret de la Universitat. « Don Jaime », el de la Grande Guerra ha assolit el que es proposava quan anomenà a Franco « el más grande economista de nuestra historia ». El « Caudillo » ha premiat ja el rastre cadatràtic que passa a engraxar les files dels traïdors. La desitgem que li duri ben poc temps el nou càrrec i esperem que algun Zurita i doni unes vacances que té prou merescudes. Arraim a l'antic secretari del I Congrés de la Lengua Catalana. I a haver-se tret la careta a temps. Ara confitem ja perfectament qui és el Sr. Jaime Agarra i Postius.

LLIBERTINATGE DE PREMSA

Ací causa estranyesa com en Luis G. Linares, corresponsal de « La Vanguardia » a París tingui la berru i poca vergonya de fer els comentaris respectius de França i es seves autoritats que fa.

En un editorial de la setmana passada deia, referint-se als fets de Chambery, que a Espanya amb una sola parella de guardia civil s'hauria bastat per a garantir l'ordre del tren on viatjaven « los pacíficos españoles » (sic). « Una pareja de guardia civil de aquellos que llevan las cartucheras bien sentadas en los riñones ».

Això, ací a Barcelona ens fa molta gràcia, perquè recordem que durant l'any 43 hi havia en nostra ciutat uns milers de ciutadans francesos que havien salvat la frontera i es dirigien a l'Àfrica per a passar-se a les forces de resistència. Un bon dia, un numeros grup de falangistes les va emprendre contra els indefensos ciutadans francesos i en plena Rambla, en el Moka i altres cafès, en els teatres i en els hotels, en una paraula, allà on els trobaven, foren barbarament apallissats. Hi va haver ciutadà francès que fou llençat al carrer des del balcó de la cambra de l'hotel on habitava, i en pijama. Altres, que es trobaven passejant pel port anaren a l'aigua. Hi va haver morts i ferits.

LA FRAULEIN FRIEDMANN

Un dels elements més actius del nazisme a Barcelona és una alemanya coneguda per la Fraulein Friedmann, capitana organitzadora del moviment d'agitació nazi-falangista. En la darrera ascarada organitzada en plena Rambla pels falangistes contra Franco i es aliats (amb motiu dels fets de Chambery), la « fraulein » dirigia la manifestació. A Barcelona assistí a totes les reunions dels grups d'acció de la Falange i hom l'anomena « la rata grisa ».

Les militars affairistes

Le general Queipo de Llano a été nommé président du Syndicat national du Carton, fonctions pacifiques et productives, puisque la présidence se réserve 15 centimes par kilo.

Un autre capitaine général, Saliquet, a installé a Madrid une usine de savon. Son influence lui permet d'obtenir des matières premières et des wagons, etc., et de faire concurrence aux fabricants qui n'ont pas des protecteurs au sein du régime.

Le colonel Troncoso, bien connu en France car il a été chef des Services de la Frontière à Irún et participe à certain coup de main en territoire français, s'est consacré également aux affaires. Il a obtenu la concession d'une exploitation forestière a Oza (haut Aragon). Comme on le voit les zones frontalières l'intéressent toujours, et il y a réalisé de grosses affaires pendant l'occupation allemande.

La « Croisade » conduit à tout à condition d'en sortir. (BUZKO-DEYA.)

FALANGE CONTRA ELS NAZIS

Es dars de Franco que durant la guerra s'han omplert la boca de nazis, han gopajat elogis als nazis i han servit a llurs lectors totes les grandeses dels nazis, ara han desencadenat una campanya explicant « los horribles crímenes del nazismo » i molt particularment les samedes persecucions de que el nazisme feia objecte la religió cristiana. Llegiu, sino, a « Correo Catalan » (5 Agost 1945) un article violentísim del falangista Rossello i Pamies, consagrat a la « Persecucion religiosa bajo el régimen nazi ». En veieu un fragment? « Los nazis cometieron graves violaciones en este sentido (paula del nacionalsocialisme a Austria) y la más trágica y repulsiva se produjo con el asesinato de Dollfus. No obstante la persecucion legal fue mucho más dolorosa y amarga, por soapada, tenaz y firmemente meditada e impulsada. Una serie de leyes vejatorias, en nombre de racismo estatal, fueron dictadas a partir del 6 de Julio de 1938 en que por una disposicion del Ministro del Interior se negó a todas las escuelas privadas catolicas la admision de niñas pertenecentes a todas las clases del pueblo, transformandose más tarde en escuelas del Estado. El 3 de Agosto de 1938 se clausuraron en Viena los colegios e institutos particulares catolicos entre ellos el famoso « Schatten Gymnasium » fundado en el siglo XIII. Todas las escuelas catolicas fueron suprimidas de manera tajante el principio de 1939. El célebre « Casanium » de Innsbruck sirvió de cuartel a la Gestapo... La Juventud Hitleriana (deven ésser els « Pelayos » del fuguer) se apoderó del Instituto « Xaxierhaus » de los RR. PP. Misioneros. La lista — acaba dient particularista — seria interminable y en un proximo comentario seguiremos exponiendo los rasgos más sobresalientes de la persecucion contra el catolicismo por los nazis ».

Com es pot veure els falangistes sson doblement canalles. Per què no deien aquestes coses durant la guerra? Per què haver esperat a l'agost de 1945 per denunciar fets que daten de 1938 i 1939? Per què res a hores Hitler era el seu defensor el seu aliat, el seu complice. I per què ara Hitler està vençut i el record de la seva amistat resulta comprometedora.

Després d'aver-se passat nou anys omplint capçaleres amb elogis als nazis, ara els diuen assassins, criminals, lladres i tot el que calgui...

ESpanya a l'EDAT MITJANA

Ja hem dit repetides vegades que l'Església espanyola no ha comprès encara ni la lliçó de la Revolució de juliol, ni l'evolució del món, ni el sentit exacte de la seva missió en la vida espiritual del país. Es més. Segueix treballant amb tot l'anany

per a xocar una nova tempesta anti-religiosa a Espanya. Des del punt de vista del pensament i de la llibertat de consciència, Espanya avui ha retrocedit a l'edat mitjana (així ho confessa el propi Franco quan diu que vol tornar a les grandeses de la tradició monàrquica castellana) però l'Església no en té prou i si pogués (qui sap si encara ho provarà) implantaria novament la Santa Inquisició al país.

Estem degors que els nostres lectors trobaran el que anem a dir i a transcriure tan monstruos que arribaran a dubtar de l'autenticitat de les nostres afirmacions, però de la seva exactitud en responen els fets i les dades concretes que donarem per recózar el nostre article.

Les « Corts » de domèstics de Franco han aprovat la nova Llei d'Ensenyament Primari que ha començat d'implantar-se a Espanya i la llei en qüestió ha estat gairebé tota ella redactada pel bisbe de Madrid-Alcalá que és, al mateix temps, president de la Comissió d'Educacio Nacional de les Corts espanyoles. El president episcopal es diu Leopoldo Eijo i Garay i tota la premsa catòlica-falangista l'assegura amb el « glorioso » autor de la Llei de referència.

La Llei d'Ensenyament primari estableix:

1er. — (Deixem el text en castellà perquè té més saber). « Que se concede a la Iglesia católica, como potestad soberana perfecta e independiente por virtud del derecho divino que dogmáticamente le confirió el Salvador y POR EL CUAL ES UNA INSTITUCION DE CARACTER DOCENTE y como depositaria del supremo magisterio católico y cátedra de la Verdad, la facultad para crear centros docentes de TODOS LOS GRADOS CON CARACTER PUBLICO y con todas las prerrogativas que puedan tener al del Estado es decir: libertad de organización, administración, didáctica, régimen interno, colación de grados y TITULOS PROFESIONALES ».

Aixo que acabem de transcriure ja és gros, però que el lector no s'esveri i vagi llegint el que segueix:

« Imposicion de la Enseñanza de la Religión Católica Apostólica y Romana en todos los establecimientos docentes del Estado, enseñanza que deberá ser dada por la propia Iglesia, estos es, por sus Ministros o por personas en quienes delegue y a esta correspondrá asimismo la redaccion de los cuestionarios y la aprobacion de los libros de Religión ».

I encara no som al millor:

« La Iglesia tendrá el sagrado derecho de vigilar e INSPECCIONAR todos los establecimientos docentes publicos y privados en lo que se refiere a la fe, a la religion y a las buenas costumbres (títol 1er de la Llei).

« Las Escuelas primarias de la Iglesia podran expedir, como las del Estado, titulos y certificados de estudios ».

Además del derecho de fundar Escuelas de primera Enseñanza, se reconoce también a la Iglesia la potestad de crear ESCUELAS DEL MAGISTERIO, es decir, las antiguas normales en las que formar a sus propios maestros. Estas Escuelas gozaran de libertad didáctica, administrativa y financiera y estarán facultadas para expedir titulos profesionales. Estos titulos tendrán también validez para Escuelas Nacionales mediante una resolución ante un tribunal mixto del Estado y de la Iglesia. » (Títol segon de la llei).

I, finalment, hem deixat per al cofofo un postre realment exquisit (títol cinquè de la Llei Escolar susdita):

« Para hacer efectivo el derecho de la Iglesia a vigilar e inspeccionar los centros de Enseñanza primaria, la ley obliga al Maestro a una perfecta inteligencia con el Párroco y mantiene vigente el precepto por el que se obliga al maestro a llevar a los niños a Misa el día de precepto ».

Ah! Ens oblidàvem d'un article sublim, sens dubte tan bo o millor que tots els esmentats: Es el que diu que « El Estado español otorga a todas las escuelas de España bajo la advocacion de J-usus, Maestro y Modelo de educadores ».

La llei esmentada, grotesca de tan exagerada en el sentit d'imposar el catolicisme com a base de l'ensenyament i per fet que enlloc no s'hi parla de ciència ni de pedagogia com si aquestes coses no tingessin res a veure amb l'Escola, té més gravetat del que pugui semblar a jutjar només pel blanc satíric que ofereix. I aquesta gravetat est després de la influència enorme que l'Església falangista exercí en la vida actual del país. Aquesta influència preponderant, aquesta barreja d'autoritat falangista i catòlica en actes polítics o religiosos, ens dona la mesura de la co-laboracio catòlica en la política franquista i de la resistència que oferiran a dinar lloc a qualsevulla situacio que signifiqui la pèrdua de privilegis tan importants. Pensem-hi i tinguem present que es amics de Franco son els enemics de la República i de la llibertat i que uns i altres es defensaran com a serps abans d'abandonar llurs posicions de comandament i de control.

— LLEGIU —
— Feu Llegir —
— CANIGO —

Mentre esperem

Llibres per a mirar i llibres per a llegir

Proscrit el català de la seva terra, que és la nostra, s'escaipà com el pobre jueu, per tot el món. Arreu hi ha nuclis de catalans que nalden per reconstruir un boci de Pàtria, que quan toinarem a casa portarem precosament com un tros de catifa per a cobrir de bell nou la nostra Catalunya amb els colors més escacients. Cadascu té l'obligació de fer-hi la seva part; els tècnics perfeccionats, amb una visió més ampla de la industria i dels problemes del treball com a mitjà d'existència per gaudir de la vida per parts iguals amb tothom; els intel·lectuals amb un bagatge suficient per reprendre la tradicio cultural de Catalunya, omplia el

buid d'aquesta eternitat d'ignominia i reprendre la marxa endavant com si no hagués calgut construir cap pont: es polítics, instruits pel contacte amb la política d'altres pobles, asserrenats per la meditació i assenyats per l'experiència, amb el pensament, com a guia, que no hi ha sistemes infal·libles i que ningú no té mai completament raó ni enterament culpa. Els artistes amb els ulls plens de llum, de calor, de matisos, per veure millor els de la nostra terra i deixant darrera d'ells una estela, una estela, una irradiacio que els hauria fet conèixer allà on han passat.

De tot aquest treball febril, de tot aquest brunyir de rusc que se n'ha vist a l'exterior Polser només el soroll de les baralles i el brogit de les discordies. Però si mediteu veureu que a sota hi ha tot això que jo us dic. Mireu els obres catalans com arreu son, com han estat sempre, apreciats; i mireu els artistes concorregut a les exposicions de tota mena; vegeu els polítics meditatius i temorencs de llur gran i nova responsabilitat. Els que menys soroll sembla que haurien de ar son els literats: qui editaria a l'estranger? I tantmateix s'edita i s'edita bé. Els nostres poetes, — poemes nous, revelacions que abocaren damunt la nostra terra per florir de bell nou els prats de pastura del neo-falangisme català — han publicat, podrien dir miraculosament, les seves obres, i les han venudes i i diem miraculosament perquè ho han fet espontàniament,

individualment, sense que cap editor en tingués la més petita sospita. Editor? Editor català a França? No us esvereu. Tenim l'editorial « Foc Nou », modesteta com nosaltres mateixos, però digna i plena de bona voluntat; Cultura Catalana va a convertir-se en una editorial d'envergura per refer precísiment, allo que el franquisme ens destruí, creia ell per sempre més. Pro tot això queda entre nosaltres. Què podem oferir, com a irradiacio, com han fet els artistes? I bé; amb llur col·laboracio precisament, s'ha fet alguna cosa. I no pas precisament d'ara, no pas precisament d'ara i Durant l'ocupacio alemanya, justament un any abans de l'alliberacio de París, Ferran Canyameres i Per Bailber es llançaven a l'aventura d'editar llibres en català, no pas per només els catalans, sino, per llur qualitat, restinats a cridar l'atencio dels bibliofils d'arreu del món. L'editorial « Albor » que feia any i mig que preparava feina per Barcelona a base de traduccions de novel·les franceses, féu una crida als literats i dibuixants catalans amb els quals aleshores era possible de comunicar-se, il al cap de poc feien i génie les presses », com deien els romantics, a l'obrador del mestre Grifé, tipograf terrassenc establert fa anys en el barri de Saint Sulpici. La primera obra va sortir els mes de novembre 1943. Porta per títol « Tot l'Any ». El text, unes fresques estampes de la vida barcelonina en 1900, glora les far-

tes més tradicionals de la nostra terra. L'artista Antoni Clavé, que ja havia excel·lit en la il·lustracio d'alguns llibres francesos, executà per aquestes llogografies d'un gust exquisit. Cada una d'elles correspon a un dels dotze mesos, a més de la capçalera de la introduccio. Foren tradaes als tallers Desjobert tan preferits pels nostres artistes transplants a París que practiquen el gravat sobre pedra.

(Seguirà).
Angel FERRAN

Les méthodes de la Gestapo franquiste

Un des organismes de police de Franco est le S.E.I.M. (Service spécial d'Information militaire) dont le chef est le général Martinez Campos, duc de la Seo d'Urgel.

Voici quelques mois, un membre de cette organisation a été envoyé en France pour y faire certaines recherches. Il s'y est laissé convaincre par les émigrés qui lui firent comprendre son devoir: travailler contre le franquisme.

Les franquistes ont eu des doutes sur cette évolution et ont décidé d'éliminer le malheureux, ainsi qu'un de ses amis, agent de police municipal de Saint-Sébastien. Dans la nuit du 9 au 10 janvier dernier, ils furent émunés tous les deux à Errando, aux environs de Saint-Sébastien. Le lendemain, on les retrouva près de la maison franquisteg. L'un fut à coups de revolver et l'autre gravement blessé. Pendant la nuit on avait vu une voiture de la police à la bifurcation des routes d'Errando et d'Araya.